

נכתב ע"י הר"ר מאיר רבינוביץ שליט"א
מיוסד על לימוד היומי בספר קיצור שו"ע כפי תקנת הקהילה
ערוך ומסודר לפי פוסקי זמנינו

הלכות קידוש ו

קידוש מיושב או מעומד

א. דעת המחבר הוא, שאומרים ויכולו מעומד, והטעם, לפי שהוא עדות על בריאת שמים וארץ, ועדות בעיני לאומרה מעומד, ואח"כ אומר בורא פרי הגפן, ואחר כך קידוש (סי' רע"א סי' ונ"ב סקמ"ה).
ב. והרמ"א כתב, דיכול לעמוד בשעת הקידוש, ויותר טוב לישיב, ונוהגים לישיב אף בשעה שאומר ויכולו, דכיון שאמרוהו כבר בבית הכנסת מעומד, אין מקפידין שוב על זה, ואומרים אותו מיושב כמו שאר הקידוש, ורק כשמתחילין את הקידוש עומדין קצת לכבוד השם, כי מתחילין, יום הששי ויכולו השמים, ונרמז בו שם ה' בר"ת (סי' ונ"ב סקמ"ז).
ג. והטעם לאומרה בישיבה הוא, דבכי האי גוונא מקרי טפי קידוש במקום סעודה, כיון שיושב במקום סעודתו בעת הקידוש, וי"א הטעם, דכיון שאחד פוטר חברו, צריך קביעות שיקבעו יחד ובישיבה הרי זה קביעות, ולפי זה גם השומעים צריכין לישיב, וטוב ליהרהר בזה לכתחילה (מ"ב סקמ"ז), ועל פנים אין צריך שיהיו בשולחן אחד שיהיה נחשב הדבר לקביעות, דהא בזמנם היה לפני כל אחד ואחד שולחן בפני עצמו (שעה"ש סי' ר"ג סק"ב).
ד. והמנהג לומר ויכולו שבקידוש מעומד אף אם אמרו בבהכ"מ (מ"ב סי' רס"ח סק"ט בשם

ז. ושיעור זה הוא רובו של רביעיית, והיינו באדם בינוני מחזיק שיעורו כך, אבל באדם גדול ביותר משערין כמלא לוגמיו שלו לפי גדלו, ומי"מ אינו צריך לשתות יותר מרביעיית (סי' ונ"ב סקמ"ח).
ח. אם מלא לוגמיו שלו הוא פחות מרוב רביעיית, צ"ע אם יוצא בשתייה בפחות מרוב רביעיית, ומכל מקום לענין קטן ממש כשמקדש משום מצות חינוך, בודאי יש לסמוך להקל דדי במלא לוגמיו שלו שהוא פחות מרוב רביעיית (ביהל"ד"ה והוא).
ט. וי"א דבקידוש שיעור מלא לוגמיו הוא בכל אדם לפי מה שהוא, הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו (שו"ע הרב סי' ק"צ ס"ד, חוון איש סי' ל"ט ס"ז).
כ. ודע, דהשיעור של מלא לוגמיו צריך לשתות בלי הפסק הרבה בינתים, דהיינו שלא ישהה מתחלת שתייה ראשונה עד סוף שתייה אחרונה יותר מכדי שתית רביעיית (מ"ב סקמ"ח).
כא. ועכ"פ לא יפסיק זמן רב כדי אכילת פרס (מ"ב סקמ"ח).
כב. ואם הפסיק בכדי אכילת פרס אף בדיעבד לא יצא, וצריך ליהרהר בזה כשמקדש בשחרית על י"ש שאז מצוי להכשל בזה (מ"ב סקמ"ח).

שתיית היין

ג. צריך לשתות מכוס של קידוש כמלא לוגמיו [פי' מלא פינ], ואם לאו לא יצא, ואפילו בדיעבד הוא מעכב (סי' ג' סקמ"ד וביהל"ד"ה צריך).
ד. שיעור מלא לוגמיו הוא, דצריך שיעור חשוב שתתישב דעתו על ידי זה, ועוד טעם י"ל, דחז"ל חלקו כבוד לכוס של חובה דיצטרך מלא לוגמיו דוקא (מ"ב סקמ"ה שעה"ש סקמ"ה).
ט. שיעור זה די אפילו אם היה הכוס גדול שמחזיק כמה רביעיות (מ"ב סקמ"ז).
ז. שיעור מלא לוגמיו היינו, כל שיוסקנו לצד אחד בפיו, ויראה מלא לוגמיו, ולא צריך שיהא מלא פיו ממש משני הצדדים (סי' ג' ומ"ב סקמ"ז).

הפמ"ה), ויש נוהגים לומר כל הקידוש מעומד, והוא ע"פ האריז"ל [שעה"כ], ומכל מקום בשעה שותה ישיב, ולא ישתה מעומד, ואין קפידא בזה ע"פ הסוד, אלא זהו מהלכות דרך ארץ של הסעודה (מה"ח סקמ"ב, בא"ח ב בראשית ס"ט, קצוה"ש סי' ע"ט ס"ד).
ה. אלו הנוהגים לעמוד בשעת הקידוש, צריכים ליהרהר שיקבעו השומעים את עצמם יחד בעת הקידוש כדי לצאת ידי חובה, ולא שיהיו מפוזרים ומפורדים, והולכים אחד הנה ואחד הנה, דזה לא מקרי קביעות כלל (מ"ב סקמ"ז).
ו. קדוש היום, אומרו מיושב (ברכ"י סי' רפ"ט סק"א), וי"א דיש לאומרו בעמידה (לקטני מהרי"ח בשם סידור האריז"ל ה' שבת).
ז. שאר מנהגי הקידוש
ז. כשמתחיל יתן עיניו בנרות, והוא סגולת רפואה לעינים שכהו על ידי פסיעה גסה, מיהו אין מדקדקין בזה כ"כ (סי' ונ"ב סקמ"ח), וי"א שיתן עיניו בנרות עד שיגמרו ויכולו ואיך סקמ"ח).
ח. בשעת הקידוש יתן עיניו בכוס של ברכה, שלא יסיח דעתו (סי' ונ"ב סקמ"ט).
ט. רצוי שגם השומעים יתנו עיניהם בנר ובכוס (ע"פ מ"ב סי' רצ"ו סק"ג).
י. כשמתחיל הקידוש, יתחיל בלחש לומר 'ויהי ערב ויהי בוקר' ואח"כ יתחיל בקול רם

טיב המועדים

ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך

גם צריך לדעת כי חביבות מיוחדת נודעת למצוות חנוכה אשר היא יחידה זכר לעבודה שהיה בבית המקדש מה שנסאר לנו כהיום הזה.
כדאיטא בשפת אמת (לחופה שנת תרל"ט), וזה לשונו מצות נר חנוכה, קצת נחמה בגלות, שהיא זכר למנורת המקדש, כי היא מצוה, בדבר שהיה אז עבודה ולא יש מצוה כזו, והיא ממילא רמז לעבודת המקדש, וכ"כ הנרות הללו קודש הם. ומבין ז"ל כתב פי' המדרש בהעלותך, שכל לעולם קיימת קאי על נרות חנוכה, והיינו שאהן פעל להיות רמז למצוות המנורה גם בגלות בני חנוכה, וזה לעולם, אף תוך ההעלם וההסתור יהיה הארה מנורת המנורה, ע"כ. והנה במדת מה אפשר לומר עוד שהיום יש לנו איזה צד מעלה יותר ממה שהיה בזמן הבית, שבזמן הבית לא היה מדליק המנורה רק הכהן, וכהיום בגלותנו כל יהודי באשר הוא שם וזכה להדליק את המנורה, ולהיות ככהן בביתו.
ולא עוד אלא שכל בית ובית נעשה במדת מה כדוגמת בית המקדש, ומתקיים בנו הכתוב (שמות כ"ה, ה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, וזוכה כל בית ובית שמדליקים בה את הנרות להשראת השכינה מיוחדת בימים אלו, ועניין השראת השכינה הוא גלוי הרגש האמונה בלבבות בני ישראל.
הרי שבודאי בימים אלו, ובפרט בעת הדלקת הנרות, מאיר אור גדול של אמונה, שיעקר קליפת זוין הייתה לעקור מלבבות בני ישראל האמונה הפשוטה, אשר על כך גזרו (מ"ד באשתי ב' ה) כתבו לכם על קרן השור אין לנו חלק בארצות ישראל, ובכל שנה ושנה כשמדליקים הנרות מכניעים קליפת זוין, ומאיר עלינו אמת האמונה, שזה בחינת השראת

השכינה בבית המקדש, ועתה היא מאירה בכל בית יהודי כשיתבונן האדם בכל זה וודאי יתלהב לבו לאחוז במצוה זו בכל לב, ויתעלה בימים אלו בעבודת האמונה, ובוודאי הבא להיטהר מסייעין אותו (שבת ק"ג), וכמו שאמרו ביזמא (ל"ט) תנו רבנן (יקרא י"א) והתקדשתם והייתם קדשים, אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, בעולם הזה מקדשין אותו לעולם הבא.
ובאמת מה מאוד יש לאדם להתעורר בגעועים עזים לבנין בית המקדש בכלל, ולמצוות המנורה בפרט בעת הדלקת הנרות, ואין לא ידאב הלב כאשר אין לשכינה הקדושה בית לגור בו, ואין אנו יכולים לקיים מצוות הדלקת הנרות עם שאר מצוות של בית המקדש כראוי, וימי חנוכה הוא זמן הראוי להתעורר בדבר זה, אחרי שזה היה גם אחרון, שהיה בזמן הבית, והיה שם התגלות גדולה ונפלאה כל כך, כמו שאמרים בועל הנסים 'ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך' 'ולעמן ישראל עשית תשועה גדולה', ועתה כמה אנו מושפלים ומלחכים עפר החושך יבסה ארץ, ואין אתנו ידוע עד מה, זה מה זה ביאה וזה מה זה שיבה, והאמת נעדרת, וכל בית ישראל כמו הוכו בסנוורים, וניסמו עיני העדה, ואנו אין לנו על מי נסמוך, שאין לנו הלכה ברורה ומשנה ברורה, אין לנו רועה וגם אין מפגע בעדנו, עד שאין לך יום שאין קללתו מרובה מחבורו, כל ראש לחלי וכל לבב דווי, ובזמן הדלקת הנרות שהוא בודאי עת רצון גדול כל כך אין לך זמן יפה מזה, להתחנן ולבקש על בנין בית המקדש כמו שידע הפייטן חשוף זרוע קודשין וקרב קץ הישועה.
וכן צריך לדעת שכן קדושת הנרות גדול כל כך, עד שאין לך נשמה ונשמה מישראל שהדלקת הנרות לא תפעל להאיר בו אור הוי"ה, ואפילו רשע גמור המדליק נרות חנוכה מאיר בכל העולמות, כמו שידוע המעשה שהיה אצל החוזה מלובלין וזכותו יגן עלינו, שפעם אחת באו אצלו בני עיר אחת שהיה שם מוסר מבני ישראל שהיה מלשין ומוסר יהודים לשלטון, וסבלו ממנו צרות הרבה עד כי כשל כח הסבל, ובאו בני העיר אל הרב מלובלין לפעול דבר לישועתם נגד אותו מוסר, וכשבאו ונסרו לו הפתקה, היה זה בימי

